

శ్రీ విద్యాప్రకాశం దగ్గరి స్వాములవారు

శ్రీ విద్యాప్రకాశం దగ్గరి స్వాములవారు
శ్రీ సుక్రబ్రహ్మ ద్రేషుము
శ్రీ కాళహస్తి

వెల రూ. 4-00

మోక్క ద్వారపాలకులు

పెద్ద పెద్ద భవనములందును, రాజ ప్రాసారములందును ముఖద్వారములమొద్ద అహార్ణిశము కొండతు ద్వానపాలకులు ఉండుదు. ఎవరైన లోనికి పోదలంచుచో వారిమొక్క అనుమతిని పొందవలెను. వారి సమ్మతి లేనిచో ఎవరును లోషలికి పోజాలరు; వారిమొక్క అనుమతిని బడిసినవారు, వారిని మంచి చేసికొనినవారు నూత్రమే భవసములోనికి పోగల్గుదురు.

ప్రతి జీవియు మోక్షస్థాధములోనికి ప్రవేశించి అచటగల అత్యయ పరమాత్మను సందర్శించి పరమానందమును అనుభవింపవలైనని నుతూహాలపదుచున్నాడు. తాని ద్వారపాలకులు అనుమతించటం లేదు, నలుగురు ద్వారపాలకు మోక్షస్థాధముకడ అహార్ణిశలు కావలి గాచునుందురు. తమ్ము మంచిచేసుకొనిన వారిని నూత్రమే వారు లోనికి పొనిచ్చుచున్నారు. అందులో మొదటి 'ద్వారపాలకుడు శమము, ఎవరు తమ జీవితకాలములో శమమును అనగా ఇంద్రియాన్నిగూమును సుగుణమును చక్కగ సేవించుదఃరో ఎవరు తమ తమ ఇంద్రియాదులపై అదుష్టగలిగి వర్ధించుదురో అట్టివారికి మోక్షద్వారము అమాంతముగ తెరువబడును. మోక్షస్థాధముకడ వారికి చక్కని సన్మానము లభించును.

ఎఱ మోక్షద్వారముకడకు రాగానే మొదటి ద్వారపాలకుడగు శమము ద్వారమును ఉధారు మొనర్చి సగారమముగ, రాజమర్యాదలలో¹ మోక్షసాధాంతాశమలోనికి వారిని గొనిపోయి పెరిమాత్మయను ప్రభువును సండర్శించియును. కావున ముముక్షువులందయును తను జీవిత కాలమలో కమము మొదటి ద్వారపాలకుని సేవించటకై తీవరిరయర్న మాచరింపవలయును.

సామాన్యముగా శాస్త్ర విచారణయందు శమము, దమము అను రెండు పదములు తఱచుగా నచ్చుచుంచును. శమమనగా అంతరేంద్రియ సిగ్రహమని, దమ మనగా బాహ్యాంద్రియ సిగ్రహమని వాకుకాకలదు. కాని ప్రథమ మోక్షద్వారపాలకుడైన శమమునకు సర్వేంద్రియ సిగ్రహ ఇంద్రియముల రెండిటియొక్క సంయుక్తే శమము. త్వశపిక్షుక్షోల్కృతి జిహ్వ్యాప్తుణాములను పంచ జ్ఞానేంద్రియములు, వాక్ప్రాణిపాదపాయూపసములను పంచ కౌర్మేంద్రియములు కలిసి బాహ్యాంద్రియములనియు, మనస్సునిదిలంతరేంద్రియ మరియు చప్పు బడును, ఈ ఏకాదశేంద్రియములను పశుమునందుంచు కొనుటయే శమ మను మొదటి ద్వారపాలకును సేవించుట యసును.

అయితే అట్టు ఇంద్రియసిగ్రహము (కమము) యొక్క అవసరమేమని కొండకు ప్రస్తుంచవచ్చును. శరీరమను రథ

మను ఇంద్రియములను గుట్టములు మోక్షమను గమ్యస్తానము నకు లాగుకొని పోపుచున్నవి. ఆ గుట్టములు మదించినవై, తమ ఇష్టము వచ్చినట్లు లాగుకొని పోయినచో తుడకు రథ మను ఏ గోత్తిలోనో పడవైచి జీవుడను రథికునకు అవి అణాయము తెచ్చిపెట్టును. అందుచే బుధి అను సారథి ఒకింత వివేక మవలంభించి మనస్సును పగ్గమను బట్టి లాగి ఆ యింద్రియములను గుట్టములను సవ్యమైన మాగ్రమన నడిపించినచో పరమాత్మయను గమ్యస్తానమును నిరాటుకముగ చేర్చి గలడా. కావున ఆత్మ సాక్షాత్కారమునకై ఇంద్రియ సిగ్రహము అత్మావశ్యకమని తేలుచున్నది. కనుకనే గీతలో భగవానుడు—

‘తస్మాత్త్వ మిన్నిమూర్ఖ్యదా నియమ్య భరతర్షభ’ అని వక్కాణించి ఇంద్రియ సిగ్రహమను మొట్టమొదట సేసాధించులాగున ఆ దేశించున. ‘ఆదా’ (= మొట్టమొదట) అను పదముయొక్క ప్రయోగముచే ఇంద్రియ సంయమము యొక్క అత్మావశ్యకత తేట తెల్లమగుచున్నది.

ప్రభుత్వమువాకు అప్రుడుప్రదు భరలశై ‘కంటోలు’ విధించుదు, అట్లు భరలను అదుపులో నుంచనిచో అని పెరిగి సామాన్యులకు బాధాకరములుగ పరిణమించునని వారి భావము. అట్లే రైల్వేవారు నడువు ప్రతి రైలుబండియు ‘కంటోల్’, అధికారుల అదుపు ఆజ్ఞ లకు లోబడియే నడుట్లు

మండును. పిలిటరి శాఖలో గాని, పోలీసు శాఖలో గాని ప్రతి సైనికుడు, ప్రతి రక్కభటుడు తమ అధివచి యొక్క నాయకుని యొక్క అదుపొజెలలోనే ప్రవర్తించుచుండును. ఈ ప్రకారముగ 'కంట్రోల్' లేపినో, క్రమశిక్షణ లేపినో ఏ శాఖలు చక్కగా జరుగదు. ఇక పరమార్థ రంగమున వేతుగ చెప్పువలయునా?

జన్మ జన్మాంతరములనుండి బాగుగ విషయజాలమును అనుభవించుచు, భోగములలో మునిగి తేలుచు. దృశ్య సౌభాగ్య ముకే పరమావధియని శాచించుచు మదించియొన్నటి కండి యముల యొక్క కైప్పును ఈ మానవజన్మలోనైన ఒక్కింత అదుపులో వెట్టినినో ఇక జీవితముయొక్క ప్రయోజనమేమి? పరవతి (శేఖరు) గా మాపొండవలసిన మానవుడు పశువుగా ప్రవర్తించుట చాల ఫోరముకదా! కావున బుధి విచాన ముతో గూడి పెక్కు అనుకూల అవకాశములు కలిగియొన్న ఈ మానవ జీవితమును చతుర్పుడజీవుల భంగి భ్రష్ట మొన ర్పక, మనస్సును, ఇంద్రయములను, ఇందియార్థములపై పరగిడనియక. పగముపట్టిలాగి సంసార ప్రవాహములో కొట్టుకొనిపోవు జీవితసౌకరు లంగరువేసి, దైవోన్ముఖముగ నొనర్ని కడతేకుట జనుల విధ్యుతిధర్మము, కామక్రోధముల వేగమును జీవితాంతము లోపలనే అరికట్టి ధన్యులు కండని గీతాచార్యుడు భేరి ప్రోగెంచి చెప్పమన్నాడు. కావున

ఇంద్రియములపై అదుపు చాల అవసరము. దీనిసే శమమని చెప్పమరు,

విషయవాసనలుగల జీవునకు ధ్యానకాలమున మనస్సు ఏమాత్రము నిలుకడలేక బయటకు పరుకేత్తుచు విచ్చుల విడిగ సుచరించ నారంభించును. అత్తలి సమాధినివ్వు జరుగనే జరుగదు.

భోగైక్కర్య ప్రపట్కానాం తయాపహృతచేతసామ వ్యవసాయాత్మికాబుద్ధి స్పమాథో న విధియతే

అను శ్లోకముద్వారా శ్రీకృష్ణమూర్తి ఈ భావమునే సృష్టికరించును. ధ్యానకాలమున మనస్సు ఏకాగ్రముగ నుండినివో ఆత్మానంద మనుభూతము కానేరము. మనస్సు ఏకాగ్రముగ నుండవలెనని ఇంద్రియములు బహిధ్యాన్యి చారమును మాని. శబ్దస్పర్శాది విషయములపై పరుగిడక అంతర్కుభములు కావలెను. అంతర్కుభములు కావచనిన, విషయాదులందు దుఃఖిపోవానుదర్శనమును గావింపవలెను. విషయములు నశ్చరములని, పరిణామమున దుఃఖమునే కలుగజేయునని, దైవమార్ఘమున అవి ప్రతిబంధములని వివేళ ముచే బాగుగ ఎష్టయించి దృశ్యచింతనను పీడవలెను. అట్టి శైరాగ్యభావనచే ఇంద్రియములు, మనస్సు బాహ్యవాన్యాపార ములనుండి మఱలి అంతర్కుభములై ఆత్మధ్యానమున

కెంతయో సహాయకారులు కాగల్నన, కాబట్టి ఇందియు
నిగ్రహము, మనస్సంయమము జీవునకు అత్యంతావశ్యకమని
ఉఱుచున్నది. దీనినే శమమని చెప్పాడురు, ఇట్టి శమమను
మోషుద్వారపాలకుని జనులు శ్రద్ధాపూర్వకముగ సెవించి,
అదరించి తత్ఫలితముగ మోషుధమందు నిరాటంకముగ
ప్రవేశించి ప్రభుదర్శనముచే వరమాసంద మనుభవింతురు.
గాక !

మోషుధమయొక్క రెండవ ద్వారపాలకుడు
'విచారణ' జీవితకాలములో ఒకింతైన అత్యు విచారణ
సలిషినవానికి, 'విచారణ' యను ద్వారపాలకుని మంచిచేసి
కొనిన వానికి ఆ ద్వారపాలకుడు మోషుధకవాటమును
ఉండ్చాటన మునర్చివేసి వరమాత్మకును ప్రభుత్వమును సందర్శింప
శేయును. సంసార దుఃఖమును తరింపదలంచువానికి తత్త్వ
విచారణ అత్యంతావశ్యకము. బ్రాంతిలోపడి తల డిల్లుచున్న
వానికి విచారణతప్ప వేఱు శరణ్యమేదియును లేదు.

తాటిని జూచి పామని భయపడువానికి, ఎండమాపు
లను జూచి నీరని భ్రమించువానికి, రాత్రికాలమున చెట్టు
ప్రొడును జూచి దొంగని బ్రాంతి నొందువానికి విచారణ
తప్ప మతియేది కాంతి చేకూర్చుగలడు ! అట్లే సచ్చిదాసంద
స్వరూపుడై, నాళరహితుడై సర్వవ్యాపుడైయున్న జీవుడు
తాను అల్పమైన దేహమను భ్రమలో చిక్కుకొనినపుడు

విచారణ యొకటియే అతని గట్టెంచగలడు. కనుకనే
శాస్త్రకారులు విచారణకు గౌప్య ప్రాముఖ్యత నొసంగిరిం
తు పిచారణనే బుధియోగమనియు, వివేకమాయ అందుడు.

రెండు వస్తువులు కలిసిపోయినపుడు, విచారణచే
వాటిని వేఱుచేసి మంచి వస్తువును గ్రహించుట, చెడ్డ
వస్తువును వడలుట విజ్ఞల కర్తవ్యము. అరటిపండులో గుజ్జు,
తొక్కు అను రెండు వస్తువులు కలిసియున్నవి. వివేకము
కలవాడు. యుక్కాయుక్కములను చక్కగ వివేచన చేసి
గుజ్జును తొక్కుమండి వేఱుచేసి గుజ్జును స్వీకరించి తొక్కును
పారచేయును. చియ్యము రాళ్ళు కలిసియున్న ప్రాదు : రాళ్ళును
చరిగివేసి చియ్యము మాత్రము స్వీకరించువాడు. పాలు
నీళ్ళు కలిసియున్న ప్రాదు హంం ఆ రెంటిని తన ముక్కుతో
వేఱుచేసి పాలను స్వీకరించి నీటిని విడిచివేయును. అట్లే
వరమహంసలగు వివేచలు సత్యాసత్యములు జ్యేష్ఠ జ్యేష్ఠ
జ్ఞాలు, దృగ్దుశ్యములు కలిసియున్న ఈ ప్రపంచమును
తత్త్వ విచారణచే చక్కగ వివేచించి, విభజించి దృశ్యముట్టె
ఆస్తిని ఏడి దృగ్రూపమగు వరమాత్మకునే స్వీకరించి తచేక
వరాయిష్టాటై వర్తించుడురు, కనుకనే గీతాచార్యుడగు
తీర్మానిపరమాత్మక భగవదీతలో జ్ఞానమట్టమును వివరించు
నపుడు విభాగయోగములు పెక్కింటిని చెప్పుకొనుచు
పోయెను.

1. హేత్ర హేత్రజ్జ విభాగమోగు.

2. గుణాల్పయ విభాగమోగు.

3. దైవానుర సంప ద్విభాగమోగు.

4. ప్రభాప్రయ విభాగమోగు.

విభాగ మనగా వేఱుచేయట. మంచి, చెడ్డ, ధర్మము. అధర్మము, సారము, అసారము కలిగియున్నపుడు వాటిని వేఱుచేయట అత్యవసరము. ఈ శరీరమందుగాని, శరీరము నకు బయట గాని రెండు వస్తువులు కలిసియున్నవి. వాటినే ఆత్మ, అనాత్మ యానియు, హేత్రజ్జుడు హేత్రము అనియు అందురు విజ్ఞాడగువాడు చక్కని వివేషమును ఆశ్రయించి ఈ శరీరమును విభజించి పంచకోశాంతరాత్మడగు పర మాత్రమును తెలిసికొని, సాక్షాత్కారించుకొని అతడే తానని భావించి. జడమగు దేహముపైనను, బయటగల నామ రూపములపైనను అహంభావము గాని మమత్వము గాని లేకండును. ఇక్కార్యమును సాధించుటలో విచారణ ఎంతమో ఉపకరించును. విచారణాచే పంచకోశములను విభజించి, ‘సేతి, సేతి’ (ఇదికాదు, ఇదికాదు) ఆను పద్ధతి ద్వారా అనాత్మను వేఱుచేసి శేషించిన ఆత్మస్వరూపమును అనుభూత మొనర్చుకొనవలెను.

శ్రీ పసిష్టులవారు శ్రీరామచందునకు బోధించిన ఈ క్రింది హితవాక్యము ముముక్షువులకు శిరోధార్యమై యున్నది.

మనాగసి విచారణాచే చేతనః స్వయం నిగ్రహః
మనాగసి కృతో యేవ తెనాప్రం జన్మనః ఫలమ్.

‘ఒకించ విచారణాచే నైనను ఎవడు తన మనస్సును కొంచొమైనను నిగ్రహించగల్లనో సత్యమును ఎత్తుఁగగల్లనో అతడు జన్మన్నాఖ్యము నొందినట్టే యగును. కావున తత్త్వ విచారణా సాధనకు అత్యంతావశ్యకమై యున్నది. కనుక నే అది మోత్తద్వారపాలకుడగ శాస్త్రములందు వర్ణింపబడినదిం జీవితమునందు శాంతి ననుభవింపడలంచువారు, మోత్త సాధము నథిరోహించి అత్మరూప ప్రభువుయొక్క సాక్షాత్కారము నొంద దలంచువారు, జనన మరణయాప శృంఖల ములనుండి తప్పించుకొని శాశ్వత సాఖ్యము ననుభవింప గోరువారు తమ జీవితకాలమున శీఘ్రముగ ఇట్టి విచారణాను జీపటి. తత్త్వం పదార్థ జీధనను గావించి అనిత్యమునుండి నిత్యమును వేఱుచేసి. అట్టి నిత్యవస్తువగు ఆత్మయే తానని దృఢవిశ్వాసము గల్లి బ్రహ్మసుభూతిచే జీవితమును ఆనంద మయ మొనర్చుకొండుకు గాక !

మోత్త సాధము యొక్క మూడు ద్వారపాలకుడు సంతుష్టి (Satisfaction) జీవితకాలములో ఈ సంతుష్టియును

సగుణమును అలవఱచూనినవారికి ఆ ద్వారపాలకుడు మోత్త సౌధ ప్రాంగణమున స్వాగత సత్కారము లొసంగి ససార వముగ సౌధాంతరాశములోనికి తీసికొనివెళ్ళి పరమాత్మాప ప్రభువును సందర్శింపజేయును. ఆహో ! ఎట్టి సౌధాగ్యము ! కావున సంతుష్టి యను సగుణరాజమును ముముక్షును తప్పక ఆశ్రయింపవలెను.

మాయా ప్రభావముచే జీవునకు తనకున్న ఆస్తిచాస్తు లంఘగాని, కీర్తిప్రతిష్ఠలంఘగాని సంపదలాడు గాని తృతీి కలుగుటలేదు. ఉన్నదానితో సంతృప్తికొండక ఇంకను కావలెనని ఉబలాటపడుచున్నాడు. దీనివలన అమూల్యమైన సమయము వృథా యసుటయే గాక, అధర్మారాములను అవలంభించుటవలన పాపమును గూడ మూటగట్టుకొను చున్నాడు. ఓరిక పెరిగిన ఆశగా మారి, ఆశ పెరిగి తృప్తిగా పరిణమంచి, తృప్తి పెరిగి వ్యసనముగా నూపొంది, వ్యసనము పెరిగి వాసనగా మారిపోయి జీవుని అధోగతికి త్రోసివేయు చున్నది. ‘ఆశాపాశక్తై ర్భద్రాః’— అని గీతాచార్య లాన తిచ్ఛినట్లు ఆశలను వందలకొలది ప్రాశ్చచే అజ్ఞాను లగు జీవులు బద్దులై దారి తెన్ను తెలియక ఈ సంసార పథ మున నానా విధములగ సంచరించుచు తుడక దుఃఖము మహాగ్రమున పడిపోవుచున్నారు. తృప్తి యను రక్కసి అవివేయగు జీవుని కబళించివేయుచున్నది.

నిసోన్వ వప్పి శతం శతి దశశతం లక్షం సహస్రాధిపో లక్షేశః కీతిపాలతాం కీతిపతిశ్చక్రేశతాం వాంఘతి చక్రేశః సురరాజతాం సురపతిర్పష్టస్పదం వాంఘతి బ్రిష్ట్య ఔషధదం కివో హరిపదం హృషావధిం కోగతః.

అని శాస్త్రకారులు వచించినట్లు—ఏమియు లేనివాడు భగవంతుని నూరు రూప్యములిమ్మని ప్రాధించుచున్నాడు. ఆ నూరు వచ్చినపుడు అంతటితో తృప్తి నొండక వెయ్యికై తిరిగి ప్రాధించుచున్నాడు. వెయ్యి రాగానే లభ్యితాకై ఆధించుచున్నాడు. ఉష రాగానే రాజత్వ మాచ్ఛించు చున్నాడు. రాజత్వము రాగానే ఇంద్రల్యమును కోచు చున్నాడు. ఇంద్రుడు కాగానే బ్రహ్మ పదమును, బ్రహ్మ పదము రాగానే శివపదమును, శివపదము రాగానే విష్ణు పదమును కోరుచు—ఈ ప్రకారముగ అంతులేని ఆశలక్ష్మో శాటుమిట్రాడుచున్నాడు అవివేకియగు జీవుడు.

ఈ తృప్తాచాపరోగనివారణకు ఒకటే మందు కలదు. అదియే సంతుష్టి. జీవితములో ఎచటనో ఒకచోట సంతృప్తి బడుయనిదే, ‘ఓ భగవంతుడా ! సీవిచ్ఛినది నాకు చాలు, ఎట్లో సంతృప్తి పడి దానితో సద్గురూని జీవించెదను’ అను నిశ్చయము లేనిదే, ఓరికలకు పుల్లస్టాప్ (పూర్ణ విరామము) చెట్టునిదే—మానవుడు చుక్కానిలేని పడవవలె జీవితరంగ మున నానా వ్యథలకు లోనగుచుండును. కాబట్టి సంతుష్టియే

వరమాషధము, భవరోగ భేషజము. దానిని సేవించిన జీవుడు. వరమశాంతిని బడయగలడు.

పూర్వము శంకర భగవత్పాదాచార్యులను ‘మహాత్మ! ఈ ప్రవంచమున అండతీకంటె దరిద్రుడు డెవడని ఒకు ప్రశ్నింప, అమృతాసీయుడు ఎష్టువ ఆశకల వాడే దరిద్రుడని వచించు. అట్లే ఈ ప్రవంచమున అండతీకంటె ధనవంతు డెవడని ప్రశ్నింప ఆ పావనమూర్తి పూర్ణసంతుష్టి కలవాడే మహాధనికుడని వేరొకునెను.

కోవా దరిద్రేహి వికాలతృష్ణః
శ్రీమాంష్టకో యస్య సమస్తతేషః.

ఇంతియేకాదు, ‘కౌశినవత్సః ఖలుభాగ్యవత్సః’ అని సెలవిచ్చి కౌశినధారియే, వైరాగ్యిశీలుడే, సంతుష్టాంతరంగుడే, భగవదైకపరాయణుడే విశ్వమంచగల ధనవంతులలో కైల పరమ ధనవంతుడని శ్రీశంకరులు వాత్ముచ్చేను. కావున సంతుష్టి యనునది మహత్తర సుగుణరాజుమై యలరాకున్నది. ముకుటున్నలెల్లరు దీనిని తప్పక ఆశ్రయించవలసి యున్నది.

సంతుష్టి లేనిపానికి, ఆశలు కలవానికి ధ్యానము సరిగా జరుగనే జుగదు. ధ్యాననిష్ఠలో కూర్చోని యున్నదు ఏమో వాంఘలు, విషయ వ్యామోహమును అతనిని వెన్నంటుచునే యుండును. ఆ కోరికలను అనుభవించవలెనని

యతనికి అభిలాష పొడముచుండును, ఒకవేళ అనుభవించినా అంతటితో ఆగునా యనిన, అదియును లేదు. కోరికలు ఎంతెంతగా అనుభవింపబడుచుండునో, అంతంత అధికముగా అవి పెరిగిపోవుచుండును. రెండు యావనములు ఏకధాటిగా అనుభవించిన యయాతి తన యనుభవమును గూర్చి తుదకు ఏమి చెప్పునో ఆలకింపుడు—

న జాతు కామః కామానా ముహభోగేన శామ్యతి పూవిషా కృష్ణవర్క్షేవ భూయి ఏపాభివర్ధతే.

కోరికలు అనుభవించుటచేత తరగనే తరగవు. వైగా నిప్పులో నెయ్యిపోసిన చండమున అవి దిగ్యిషీకృతముగా పెరిగిపోవును. కావున జీవుతమున ఎక్కుడో ఒకచోట మనుజాడు తృప్తినొంది మనుసును దిట్టపంచుకొని ‘ఓ ఃససా! జరిగినది చాలును ఇక్కిమిందట సన్న వేధించవము’ అని దానికి హితము చెప్పి, దృష్టిం పరమాత్మనైపునకు మరలించి సంతుష్టాంతరంగుడై శేషజీవితమును ఆసందముగా గడిపి వేయగాక! సంతుష్టి యను ద్వారపాలకుని ఇచులనే మంచిచేసికొని మోక్షసాధమున ప్రవేశించి శాశ్వత సుఖమును బడయుగాక!

మోక్షద్వారే దారపాలశ్చత్వారః పరికీ త్రితాః
శమో విచార స్నంతోషష్టత్తస్పాధుసంగమః.

మోహద్వారమున నలుగును ద్వారపాలకులు కలరని
 (శ్రీ) మోగవాసిష్ఠమందు వసిష్ఠ మహార్షి పేర్కొనిరి. వారు
 క్రమముగ (1) శమము, (2) తత్త్వవిచారణ, (3) సంతుష్టి.
 (4) సజ్జన సాంగత్యము— అనువాద ఈ నలుగురు ద్వార
 పాలకులలో ముఖ్యరును గుటెంచి ఇంతదనుక విచారించి
 నాము. ఇక స్వాల్పవాడగు సత్కాంగత్యమును గూర్చి
 ఇప్పుడు విచారించి ఈ ద్వారపాలకుల ఘుట్టమును ఇంతటిలో
 పరిసమాప్తము కావించేదము.

చీకటిలో బోపువానికి దీపముగలవాని సహాయము
 చాల అవసరము. అవివేకవశమున ప్రపంచము అంధకార
 బంధురమై యున్నది. జనులు యుక్కాయు క్రములు తెలిసి
 కొనుట లేదు. ఏది సత్యమో ఏది అసత్యమో గ్రహించలేని
 స్థితిలో ఉన్నారు. దృశ్యప్రపంచము సత్యముని నమ్మి
 చున్నారు. సత్యస్వరూపముగు పరమాత్మను గూర్చిన పరి
 చయమే జనులకు లేకున్నది. నామహాపాత్మక జగత్తుమేక్క
 వ్యామోహములో పడిపోయి ఆహూ తుండిక భూగిలాసము
 లను గొప్పగ దలంచి వాని వెంట అహార్ణికము పరిశత్తుచు.
 తుట్టతుడకు దుఃఖాప దావానలములో తగుల్కొని నానా
 వ్యాపకును పొందుమన్నారు. పాంచభౌతికమై. వికారవంతమై.
 బుద్ధప్రాయమై జడమైనటి దేహమును; చై తన్యవంతము
 గను అత్యంత రమణీయముగను భావించుకొని దానిపైనను.
 దానికి సంబంధించిన బంధ్యాది దశ్యపదార్థములందును

మమత్వమును పెట్టుకొని, ఆ మమత్వమును క్రమక్రమముగ
 పెంచుకొని తాపత్రయములచే దగ్గులై దిక్కులో చక
 పరిభ్రమించుచున్నారు. సంస్కృతి (సుడి)లో చిక్కుకొనిపోయి,
 గిరిగిర తిరుగుచు, ప్రట్టుచు, చచ్చుచు, కర్మబంధనమున
 తగుల్కొని, దారి తెన్ను గానక హాహోకారము లొనక్కు
 చున్నారు.

ఇట్టి విపత్కిర స్థితిలో వారికి గత్యంతరమేమి? అజ్ఞాన
 తమమునబడి నానా యూతసల నొందువానికి జ్ఞానప్రకాశము
 కలవాడే దిక్కు. అతడే శరణ్యము, కనుకనే సత్కాంగ
 త్వము జీవునకు అవసరమైయున్నది. మహానీయులచేయక్క
 అండదండలు సంసారదుఖ పరిత ప్రునకు అత్యావశ్యకము.
 వారి యనుగ్రహము. వారి బోధలు, వారి సాంగత్యము.
 అజ్ఞానపంకపరిమగ్నులకు అవసరములు. శాస్త్రములలో
 ఎచట చూచినను సత్కాంగత్యముయొక్క మహిమ కొని
 యూడబడుట కానంబడుచున్నది. ఎంత గొప్పవారైనను
 ఒకానొక గురువును ఆశ్రయించుటయో, అనుభవజ్ఞులైన
 మహానీయుల సాంగత్యమును బడయుటయో చరిత్రయందును
 మనము చూచుచున్నాము. సత్కాంగత్యముయొక్క మహి
 మును గమనించియే (శ్రీ) వసిష్ఠమహార్షి మోహద్వారపాల
 కులు నలుగురిలో అధ్యానికి స్థానముసంగియున్నారు. కాపున
 ముముక్షువులు ఆధ్యాత్మరంగమున ప్రపథమునసే పెద్దల
 నేనేచేసి వారి సాంగత్యశ్రీని అనుభవించి, వారి ప్రేమకు,

అనుగ్రహమునక ప్రాత్మలై, వారియొక్క బంబుకాలాజ్ఞిత
మగు బ్రహ్మవిజ్ఞానమును, అనుభవపూర్వక పరమార్థ
తత్త్వమును తమున్న సంపాదించి ధ్యాన్యలు కావలయిను.

పూర్వము భగీరథుమ గంగను భూలోకమునకు
దెచ్చుటకై భూర్భుజపంబు సల్పి గంగాదేవిని భూలోకమునకు
రఘ్యుని ప్రార్థింపగా ఆ దేవి 'ఓ రాజా ! నేను భూలోకము
నకు రాను; నేను వచ్చినచో పాపాత్ములు నాలో స్నానము
చేసి వారి పాపమునంతను నాయందు వదలివేయుదురు. ఆ
పాపపురాశినంతను నేనెట్లు మోయగలను ?' అని పలికెను.
గంగాదేవియొక్క ఆ పలుపుల నాలించి భగీరథు డిట్లు
చక్కని సమాధానమునంగెను—

సాధవే న్యాసినశ్శాప్తా ధర్మిష్టా లోకపాపనా;
పరస్తమం తేండ్లసణ్ణ తైప్పాప్రైట్లభిట్రం!

'అమ్మా ! రల్లి ! గంగాదేవి ! పాపులు నీలో తమ
పాపమును వదలినంతమార్పముచేత నీకు కలిగిన నష్ట
మేమియులేదు, ఏలయనగా, నీలో కేవలము పాపాత్ములే
గాదు, పుణ్యత్యులుకూడ స్నానము చేయుదురు. సాధు
వుంగవులు, త్యాగశీలుడు, శాంతస్వభావులు, ధర్మవరాధు
లులు, లోకపాపనర్పుకులు ఎండణొ నీలో స్నానము చేయు
చుండురు. నారు తమ పవిత్ర స్పృష్టచే ఆ పాపజాలమసనంతను
దూరీకర మునర్చివేయుదురు, పాపజాలకు శ్రీహరి

వారిలో కావురముండును. కావున ఇక పాపమెట్లు నిలువ
గలదు ! వారి స్పృష్టమాత్రము చేతనే పాపము పలాయనము
చిత్తగించును. కావున తల్లి ! నీకిక భారమేమియు నుండదు.
అవతరించుము. భూలోకమునకు విచ్చేయుము.— భగీరథుని
యూ హోతుపూర్వక వాక్యములను విని గంగాదేవి తమిణము
భూలోకమునకు పచునమయ్యెను.

భగీరథమందలి ఈ గంగావతరణ ఫుట్టముద్వారా
ఒక గొప్ప సణ్యము వెల్లడియగుచున్నది. పుణ్యత్యులు,
తపస్సంపన్నులు, ధ్యానిష్టులు, దైవాయత్తచిత్తులు, తత్త్వ
విచారణాపకులు తమ చిత్తములను నిరంతరము భగవంతుని
యందు కేంద్రికరించియుండురు. కాబట్టి వారి వాప్టు, వారి
స్పృష్ట, వారి సంకల్పము, వారి అనుగ్రహము మహాత్రర
క్రత్తి సమన్వితమై, పాప ప్రభంజకమై, పుణ్యదాయకమై
యుదురుచుండును. మహాత్ముల సాంగత్యములో ఇట్టి లమోఫు
క్రత్తి యిమిడి యుండులవలనే కావురములలో ఎచుచూచి
నను సత్యాంగత్యముయొక్క ప్రశంసయే కాసబడుచున్నది,
కావున ముముక్షులగు సంసార దుఃఖ తరణాలాపులకు,
మోట్ సోధారోహణతర్యకులకు ఈ సత్యాంగత్యము అవ
శ్యము ఆశ్రయింపడగియున్నది.

'మహాత్మాంగప్తు దుర్భింగమ్యాంపుశ్చ'

అని నారదులవాడు సత్పుహావాసముయొక్క ప్రాశప్ర్య
మును తమ భా ! సూత్రములలో వెల్లడించిరి. అనుభవజ్ఞ

లైన పెద్దల సాంగత్యము మహా దుర్లభమైనదనియు, అత్యంత ప్రభావ సపయు క్రమైనదనియు ఆ భక్తశిఖామణి వాత్మచ్చేను.

కావున మోక్షద్వారపాలకుడగు ఈ సత్సాంగత్యమును జనులు శ్రీప్రముగ ఆశ్రయించి తమ బహు జన్మార్థిత వ్యాధికతమఃపటలమును మహానీయుల జ్ఞానప్రకాశ పుంజము లచే విచ్ఛిన్న మొనర్చివై చి, తణికమగు ఈ జీవితమును విజ్ఞాన సముపర్మాణచే సార్థకపఱచుకొని, ఆత్మ సాక్షాత్కార ముచే జన్మాది దుఃఖపరంపరను ఛేదించివేసి పరమ శాంతిని బడయుదురుగాక !